

Gerengel Simon

Gerengel Simon, az első soproni evangélikus lelkész, 1518-ban az alsó-ausztriai Pottschach városkában született, szüleiről keveset tudunk.

Gerengel minden valószínűség szerint a páduai egyetemen folytatott tanulmányokat, majd a Wechsel melletti Kirchbergben káplán, 1545-től Aspangban (Gloggnitz közelében), a Szent Flórián templomban volt pap.

Aspangi szolgálata idején ismerkedett meg az evangélikus tanítással. Ettől kezdve szorgalmasan tanulmányozta a bibliát, az ágostai hitvallást. Gerengel már két szín alatt szolgáltatta ki az úrvacsorát és meg is nősült, soproni leányt vett feleségül. Elöljárói feljelentették „az evangélikus eszme szent örületétől és hevességétől fűtött tevékenysége” miatt. 1551 júniusában hét lelkésztársával együtt elfogták és Salzburgba az erőd várbörtönébe zárták őket, gyülekezeteik megreformálásával vádolták őket. Itt egy zárkában helyezték el a rabokat, és nagy szegénységben, nyomorúságban éltek. Erről tanúskodnak Gerengel itt írt munkái, panaszdalai, levelei. 1554. augusztusban szabadult, nézeteit visszavonatták vele.

1565 februárjában felesége rokonait látogatták meg, Sopronba utaztak. Prédikációra kérték fel, amelyet a vízkereszt utáni 6. vasárnapon a Szent Mihály templomban tartott, melynek nagy sikere volt. Később a prédikáció nyomtatva is megjelent. Gerengelt a városi tanács meghívta Sopronba evangélikus lelkésznek, fizetsége 12 ako bor, tűzifa és 200 font készpénz, valamint szolgálati lakás volt. Az üldöztetések ellenére gyorsan gyarapodott az evangélikusok száma, a század közepére már a lakosság nagy része Luther útját választotta. Payr erről úgy írt, hogy a lakosság békésen, szinte észrevétlenül tért át az evangélikus hitre. A városi tanács bölcsességét igazolja, hogy a városban a katolikus és evangélikus vallásúak békességben éltek és mindkét felekezet használta a Szent Mihály templomot.

Sopronban Gerengel megtalálta lelki békéjét, biztonságban érezte magát, kibontakoztathatta képességeit, lelkesedéssel fogott munkához. Fáradhatatlanul hirdette Isten igéjét, tanította hitének tételeit, oktatta az iskolás gyermekeket. Olyan evangélikus irodalmat hozott létre, amely hosszú időre jelen volt a hitéletben. Fő műve a Katekizmus, amelyben Luther Kátéját magyarázza, ezt imádságos gyűjteménnyel egészítette ki. A művet a XVIII. század végéig használták, rendkívül elterjedt. Nagy népszerűségét mutatja, hogy Gerengel neve (német becenevén Görgel) egyet jelentett a káté kérdésével, ill. feleleteivel. Még a XVIII. században is így szólították fel a gyermekeket az iskolában „Mondd fel a Gerengeledet!” („Sage mir deinen Gerengel [Görgel] auf!”) Énekeskönyvében 76 ének van, ez a legrégebb, Ausztria területére is érvényes protestáns énekeskönyv. Az énekek nagy részét máig ismerik és mind a német, mind a magyar gyülekezetekben szívesen használják. Két évszázadon keresztül a más szerzőktől vett énekekkel is kibővítve, 200 évig ez a Soproni Énekeskönyv határozta meg a templomi énekek rendjét. Nyomatásban Gerengel halála után jelent meg. Soproni szolgálata alatt a templomi szertartást is megújította, új istentiszteleti rendet vezetett be. Ő írta Sopron számára az első protestáns ágendát.

Gerengel Simon a soproni evangélikus gyülekezet igehirdető, gyülekezet-szervező, irodalmi, énekszerzői tevékenységével, bölcs békességre törekvésével sokoldalú, művelt, minden kicsinyességen felülemelkedni tudó vezetője volt. 1571. február 22-én hunyt el Sopronban, a Szent Mihály-templom kriptájában nyugszik.

Irodalom:

Friedrich Károly: Gerengel Simon lelkész, a soproni evangélikus gyülekezet megszervezője (1518-1571) Soproni Szemle 46. évf. (1992) 1. sz. p. 2-31.. ; Friedrich Károly: Gerengel Simon (1518-1571). Keresztyén Igazság 1991, 9. sz. márc. p. 28-35.

Grüll Tibor - Pausz József: Gerengel Simon és társai inkvizíciós perének jegyzőkönyve In: Soproni szemle 48. évf. (1994) 2. sz. p. 159-180.

Rusznayk Ferenc: Gerengel Simon In: Lelkipásztor : evangélikus lelkészi szakfolyóirat, 47. évf. (1971) 12. sz. p. 730.